

Autovrakoviště v obci Lubno u Nechanic

Biologické hodnocení území

Lokalita leží v okrese Hradec Králové v intravilánu obce Lubno, asi 2 km východně od Nechanic.

Vlastní studovanou plochu částečně sekaná louka. Na severu je pozemek ohraničen silnicí Nechanice – Hradec Králové. Na východě navazuje záhumenek, ovsíkové louky a zarůstající hřiště. Na jihu pozemek lemují pás vzrostlých stromů (slivoně, jabloně, jasany), za kterým následuje rozsáhlé pole. Na západě roste pás křovin.

Protože se zájmová plocha nachází v intravilánu obce a okolo jsou většinou zemědělské kultury, lze předpokládat omezené spektrum flóry a fauny. Detailní biologický průzkum, který by bylo nutno provádět celou vegetační sezónu, nebyl po dohodě se zadavatelem realizován. Biologický posudek byl sestaven na základě několika terénních exkurzí v letním období. Seznamy zjištěných druhů rostlin a živočichů jsou uvedeny v přílohách. Byl proveden soupis vyšších rostlin na jednotlivých stanovištích posuzované plochy, byly sbírány herbářové doklady některých druhů (deponováno v herbáři Muzea východních Čech v Hradci Králové). Zoologický průzkum se soustředil na zachycení nápadných a v terénu determinovatelných skupin, především na motýly s denní aktivitou, event. další nápadné druhy.

Botanické hodnocení

Jedná se o částečně sekanou louku. Na severu je pozemek ohraničen silnicí Nechanice – Hradec Králové. Na východě navazuje záhumenek, ovsíkové louky a zarůstající hřiště. Na jihu pozemek lemují pás vzrostlých stromů (slivoně, jabloně, jasany), za kterým následuje rozsáhlé pole. Na západě roste pás křovin, tvořený slivoněmi (*Prunus* sp.), třešní (*Cerasus avium*), svídou krvavou (*Cornus sanguinea*), brslenem evropským (*Euonymus europaeus*), ptačím zobem obecným (*Ligustrum vulgare*), růží šípovou (*Rosa canina*), jasany (*Fraxinus excelsior*), šefíky (*Syringa vulgaris*), bezy černými (*Sambucus nigra*).

Severní část pozemku zabírá pravidelně sekaná ovsíková louka sv. *Arrhenatherion*. V louce rostou charakteristické druhy: ovsík vyvýšený (*Arrhenatherum elatius*), sveřep měkký (*Bromus hordeaceus*), chrpa luční (*Centaurea jacea*), svízel bílý (*Galium album*), kakost luční (*Geranium pratense*), kopretina luční (*Leucanthemum vulgare* agg.), chrastavec rolní (*Knautia arvensis*) ad.

Ve střední a jižní části se vyskytuje několik keřů růží (*Rosa canina*, *R. dumalis*), větší vícekmenný strom olše lepkavé (*Alnus glutinosa*), jeden vzrostlý strom a jeden menší stromek břízy bělokoré (*Betula pendula*), menší strom hrušně a pás křovin o velikosti cca 7 x 4 m, tvořený trnkou (*Prunus spinosa*), svídou krvavou (*Cornus sanguinea*), brslenem evropským (*Euonymus europaeus*), ptačím zobem obecným (*Ligustrum vulgare*), růžemi (*Rosa canina*, *R. dumalis*). V mírné sníženině v jižní části jsou zbytky vlhčí louky sv. *Molinion*, kde se vyskytují ostřice (*Carex disticha*, *C. tomentosa*, *C. panicea*), pcháč šedý (*Cirsium canum*), metlice trsnatá (*Deschampsia cespitosa*), svízel Wirtgenův a bahenní (*Galium wirtgenii*, *G. palustre*). Jižní část je nekosená a zarůstá expanzivní třtinou křovištní (*Calamagrostis epigejos*).

Podle geobotanické rekonstrukční mapy byly v území vymapovány luhy a olšiny (*Alno-Padion*) a dubohabrové háje (*Carpinion*) (MIKYŠKA et al. 1969). Podle mapy potenciální přirozené vegetace náleží území k černýšové dubohabřině (*Melampyro nemorosi-Carpinetum*) (NEUHÄUSLOVÁ et al. 1998). Vytýčené území patří do oblasti termofytika, fytogeografický okres Cidlinská pánev, podokres 14a. Bydžovská pánev (SKALICKÝ 1988).

V hodnocení jsou označeny nepůvodní druhy jako archeofyty = tj. rostliny zavlečené na naše území do 15. století a neofyty = tj. druhy zavlečené do Čech po 15. století.

Seznam zjištěných druhů rostlin

Achillea millefolium L. = řebříček obecný

Alchemilla monticola OPIZ = kontryhel pastvinný

Anthoxanthum odoratum L. = tomka vonná

Anthriscus sylvestris (L.) HOFFM. = kerblík lesní

Arctium tomentosum MILL. = lopuch plstnatý – archeofyt

Armoracia rusticana G., M. et SCH. = křen selský – archeofyt

Arrhenatherum elatius (L.) P. BEAUV. ex J. PRESL et C. PRESL = ovsík vyvýšený – neofyt

Artemisia vulgaris L. = pelyněk černobýl

Bellis perennis L. = sedmikráska obecná

Betula pendula ROTH = bříza bělokorá

Bromus hordeaceus L. = sveřep měkký – archeofyt

Calamagrostis epigejos (L.) ROTH = třtina křovištní
Campanula patula L. = zvonek rozkladitý
***Carex disticha* HUDS. = ostřice dvouřadá** – v Čechách podle Červeného seznamu rostlin je taxon zařazen jako vzácný, potenciálně ohrožený; druh roste na vlhkých loukách, na březích rybníků
Carex hirta L. = ostřice srstnatá
Carex ovalis GOOD. = ostřice zaječí
Carex panicea L. = ostřice prosová
Carex tomentosa L. = ostřice plstnatá
Centaurea jacea L. = chrpa luční
Cerastium holosteoides FRIES = rožec obecný
Cichorium intybus L. = čekanka obecná – archeofyt
Cirsium arvense (L.) SCOP. = pcháč rolní
Cirsium canum (L.) ALL. = pcháč šedý
Cirsium vulgare (SAVI) TEN. = pcháč obecný – archeofyt
Convolvulus arvensis L. = svlačec rolní – archeofyt
Cornus sanguinea L. = svída krvavá
Crepis biennis L. = škarďa dvouletá – archeofyt
Dactylis glomerata L. = srha laločnatá
Daucus carota L. = mrkev obecná
Deschampsia cespitosa (L.) P. BEAUV. = metlice trsnatá
Elytrigia repens (L.) DESV. = pýr plazivý
Equisetum arvense L. = přeslička rolní
Euonymus europaeus L. = brslen evropský
***Festuca arundinacea* SCHREBER. = kostřava rákosovitá** – ve východních Čechách vzácný, potenciálně ohrožený taxon
Festuca pratensis HUDS. = kostřava luční
Festuca rubra L. = kostřava červená
Fraxinus excelsior L. = jasan ztepilý
Galium album MILL. = svízel bílý
Galium aparine L. = svízel přítula
***Galium wirtgenii* F. W. SCHULTZ = svízel Wirtgenův** – ve východních Čechách ohrožený taxon, charakteristický pro vlhké louky
Galium palustre L. = svízel bahenní
Geranium dissectum L. = kakost dlanitosečný
Geranium pratense L. = kakost luční
Geum urbanum L. = kuklík městský
Glechoma hederacea L. = popenec obecný
Heracleum sphondylium L. = bolševník obecný
Hypericum perforatum L. = třezalka tečkovaná
Knautia arvensis (L.) COULT. = chrastavec rolní
Lathyrus pratensis L. = hrachor luční
Lathyrus tuberosus L. = hrachor hlízkatý – archeofyt
Leontodon hispidus L. subsp. *hispidus* = máchelka srstnatá pravá
Leucanthemum vulgare LAMK. agg. = kopretina luční
Ligustrum vulgare L. = ptačí zob obecný
Linum catharticum L. = len počistivý
Lolium perenne L. = jilek vytrvalý
Lotus corniculatus L. = štírovník růžkatý
Luzula multiflora (EHRH.) LEJ. = bika mnohokvětá
Lychnis flos-cuculi L. = kohoutek luční
Medicago lupulina L. = tolice dětelová – archeofyt
Medicago sativa L. = tolice setá – neofyt
Myosotis arvensis (L.) HILL = pomněnka rolní – archeofyt
Pastinaca sativa L. = pastinák setý – archeofyt
Phleum pratense L. = bojínek luční
Pimpinella major (L.) HUDS. = bedrník větší
Plantago lanceolata L. = jitrocel kopinatý
Plantago major L. = jitrocel větší
Plantago media L. = jitrocel prostřední
Poa angustifolia L. = lipnice úzkolistá

Poa palustris L. subsp. *palustris* = lipnice bahenní pravá
Poa pratensis L. = lipnice luční
Potentilla anserina L. = mochna husí
Potentilla reptans L. = mochna plazivá
Prunus spinosa L. = slivoň trnka
Pyrus sp. = hrušeň
Ranunculus acris L. = pryskyřník prudký
Rosa canina L. = růže šípková
Rosa dumalis BECHST. = růže podhorská
Rubus caesius L. = ostružiník ježiník
Rumex acetosa L. = šťovík kyselý
Rumex crispus L. = šťovík kadeřavý
Rumex obtusifolius L. = šťovík tupolistý
Sanguisorba officinalis SCOP. = krvavec toten
Scrophularia nodosa L. = krtičník hlíznatý
Sinapis arvensis L. = hořčice polní – archeofyt, roste na okraji příkopu u silnice
Sorbus aucuparia L. = jeřáb ptačí
Symphytum officinale L. = kostival lékařský
Taraxacum Sect. *Ruderalia* KIRSCHNER H. ILGARD et ŠTĚPÁNEK = smetanka lékařská
Trifolium pratense L. = jetel luční
Trifolium repens L. = jetel plazivý
Tripleurospermum inodorum (L.) SCHULTZ-BIP. = heřmánkovec nevonný – archeofyt
Trisetum flavescens (L.) PB. = trojštět žlutavý
Urtica dioica L. = kopřiva dvoudomá
Veronica chamaedrys L. = rozrazil rezekvítek
Vicia angustifolia L. = vikev úzkolistá – archeofyt
Vicia cracca L. = vikev ptačí
Vicia hirsuta (L.) S. F. GRAY = vikev chlupatá – archeofyt
Vicia tetrasperma (L.) SCHREBER = vikev čtyřsemenná

Na lokalitě bylo při botanickém průzkumu zjištěno 97 druhů rostlin. Bylo zde zaznamenáno 17 nepůvodních druhů – 15 archeofytů a 2 neofyty. Ve zkoumaném území nebyl nalezen žádný druh chráněný podle vyhlášky č. 395/1992 Sb., 3 druhy jsou ohrožené nebo potenciálně ohrožené podle Červeného seznamu ČR nebo východních Čech (HOLUB et PROCHÁZKA 2000).

Posuzovaná lokalita, přestože je rozlohou malá, představuje druhově poměrně bohatou mezofilní a vlhčí louku.

Zoologické hodnocení

Zoologický průzkum byl prováděn ve třech terénních exkurzích (17.6.2004, 15.7.2004, 16.7.2004) běžnými sběrnými metodami (smyk a sklepávání vegetace, individuální odchyt hmyzu entomologickou sítí). Kromě metod zaměřených na bezobratlé byla lokalita zkoumána z hlediska možného výskytu obratlovců (především obojživelníků a plazů). Zdokumentován byl tzv. letní aspekt a do hodnocení byly zahrnuty pouze ty druhy, u nichž bylo reálné provést determinaci v požadovaném termínu.

Přehled nalezených živočišných druhů

Měkkýši (Mollusca)

hlemýžď zahradní - *Helix pomatia* LINNAEUS, 1758 (u pásu dřevin na záp. okraji lokality)
 páskovka keřová - *Cepaea hortensis* MÜLLER, 1774
 páskovka hajní - *Cepaea nemoralis* LINNAEUS, 1758 (3 ex. pod prknem u solitérní olše)

Vážky (Odonata)

motýlice lesklá - *Callopteryx splendens* (HARRIS, 1782) (1 ♂, jižní okraj areálu u pole, pouze zálet)
 šidélko brvonohé - *Platycnemis pennipes* (PALLAS, 1771) (zálety z okolí z lokalit s vodou)

Blanokřídlí (Hymenoptera)

(materiál kompletně determinoval RNDr. V. Zeman, 2004, Hradec Králové)

Včelovití (Apidae)

- čmelák *Bombus agrorum* (FABRICIUS, 1787) – 1 ex. (§-O)
- čmelák *Bombus hortorum* (LINNAEUS, 1761) – 1 ex. (§-O)
- čmelák *Bombus hypnorum* (LINNAEUS, 1756) – 1 ex. (§-O)
- čmelák *Bombus lapidarius* (LINNAEUS, 1758) – 3 ex. (§-O)
- čmelák *Bombus sylvarum* (LINNAEUS, 1761) – 1 ex. (§-O)
- pačmelák *Psithyrus rupestris* (FABRICIUS, 1793) – 1 ♀

Motýli (Lepidoptera)

Nesytkovití (Sesiidae)

- nesytka *Bembecia ichneumoniformis* (DENIS et SCHIFFERMÜLLER, 1775) (1 ♂, smyk pravděp. Lotus)

Obalečovití (Tortricidae)

- obaleč *Agapeta hamana* (LINNAEUS, 1758) (1 ex. leg.)
- obaleč *Olethreutes lacunanus* (DENIS et SCHIFFERMÜLLER, 1775)
- obaleč *Hedia pruniana* (HÜBNER, 1799)

Pernatuškovití (Pterophoridae)

- pernatuška *Pterophorus pentadactylus* (LINNAEUS, 1758) (obs.)

Zavíječovití (Pyralidae)

- zavíječ *Hypochalcia ahenella* (DENIS et SCHIFFERMÜLLER, 1775) (1 ex. leg.)

Travaříkovití (Crambidae)

- travařík *Chrysoteuchia culmella* (LINNAEUS, 1758)
- travařík *Crambus perlellus* (SCOPOLI, 1763) ,
- travařík *Pyrausta purpuralis* (LINNAEUS, 1758) (2 ex. leg.)
- travařík *Pyrausta despicata* (SCOPOLI, 1763) (více ex. observ., 1 ex. leg.)
- travařík *Sitochroa verticalis* (LINNAEUS, 1758)

Soumračnickovití (Hesperiidae)

- soumračník čarečkovaný - *Thymelicus lineola* (OSCHSENHEIMER, 1808)

Běláskovití (Pieridae)

- bělásek *Leptidea reali* REISSINGER, 1989 / *sinapis* (LINNAEUS, 1758) (1 ex. leg.),
- bělásek řepový - *Pieris rapae* (LINNAEUS, 1758) (obs.) ,
- bělásek řepkový - *Pieris napi* (LINNAEUS, 1758) (obs.)

Okáčovití (Satyridae)

- okáč bojinkový - *Melanargia galathea* (LINNAEUS, 1758) (jen 2 ex., obs.)
- okáč luční - *Maniola jurtina* (LINNAEUS, 1758) (samci, obs.),
- okáč prosičkový - *Aphantopus hyperanthus* (LINNAEUS, 1758) (obs.)
- okáč poháňkový - *Coenonympha pamphilus* (LINNAEUS, 1758)

Modráskovití (Lycaenidae)

- modrásek jehlicový - *Polyommatus icarus* (ROTTEMBURG, 1775)

Pídalkovití (Geometridae)

- pídalka *Scopula immorata* (LINNAEUS, 1758)
- pídalka *Camptogramma bilineata* (LINNAEUS, 1758)
- pídalka vřesová - *Emmaturga atomaria* (LINNAEUS, 1758)

Múrovití (Noctuidae)

- múra *Tyta luctuosa* (DENIS et SCHIFFERMÜLLER, 1775) (více ex. obs.)
- múra *Euclidia glyphica* (LINNAEUS, 1758)
- múra *Deltote bankiana* (FABRICIUS, 1775) ,

můra gamma - *Autographa gamma* (LINNAEUS, 1758) (obs.)

Brouci (Coleoptera)

Vrubounovití (Scarabaeidae)

zlatohlávek hladký - *Potosia cuprea metallica* (HERBST, 1782) (imago na solitérním šípku)

Krascovití (Buprestidae)

krasec lesklý - *Anthaxia nitidula nitidula* (LINNAEUS, 1758) (solitérní šípek a pás dřevin na záp. okraji)

krasec *Coraebus elatus* (FABRICIUS, 1787) (2 ex. leg.),

krasec *Agrius aurichalceus* L. REDTENBACHER, 1849 (smyk, ostrůvek dřevin vč. ostružiníku)

Kovaříkovití (Elateridae)

kovařík *Agrypnus murinus* (LINNAEUS, 1758)

kovařík *Athous bicolor* (GOEZE, 1777)

Stehenáčovití (Oedemeridae)

stehenáč *Oedemera lurida* (MARSHAM, 1802) ,

Tesaříkovití (Cerambycidae)

tesařík *Grammoptera ruficornis* (FABRICIUS, 1781)

tesařík *Pseudovadonia livida* (FABRICIUS, 1776)

Mandelinkovití (Chrysomelidae)

mandelinka *Labidostomis longimana* (LINNAEUS, 1761) ,

vrbař hladký - *Clytra laeviuscula* RATZEBURG, 1837

mandelinka *Smaragdina salicina* (SCOPOLI, 1763)

krytohlav *Cryptocephalus* spp. – a 4 druhy, blíže nedeterminováno

Nosatcovití (Curculionidae)

nosatec *Eusomus ovulum* GERMAR, 1824

nosatec *Tanymecus palliatus* (FABRICIUS, 1787)

nosatec *Baris artemisiae* (HERBST, 1795) ,

nosatec *Mecynus pyraster* (HERBST, 1795)

Dvoukřídlí (Diptera)

Bráněnkovití (Stratiomyidae)

bráněnka *Chloromyia formosa* (SCOPOLI, 1763)

Roupcovití (Asilidae)

roupec *Leptogaster cylindrica* (DE GEER, 1776)

Dlouhososkovití (Bombiliidae)

černule *Hemipenthes morio* (LINNAEUS, 1758)

Lupicovití (Dolichopodidae)

lupice *Poecilobothrus nobilitatus* (LINNAEUS, 1767)

Očnatkovití (Conopidae)

očnatka *Thecophora pusilla* (MEIGEN, 1824)

Vláhomilkovití (Sciomyzidae)

vláhomilka *Limnia unguicornis* (SCOPOLI, 1763)

Váhalkovití (Lauxaniidae)

váhalka *Minettia lupulina* (FABRICIUS, 1787)

Vrtulovití (Tephritidae)
vrtule *Oxya parietina* (LINNAEUS, 1758)
vrtule *Oxya flavipennis* (LOEW, 1844)

Ulidiidae
Psysiphora alceae (PREYSSLER, 1791)

Milichiidae
Desmometopa m-nigrum (ZETTERSTEDT, 1848)

Byl zdokumentován výskyt 65 druhů bezobratlých (3 druhů měkkýšů a 62 druhů hmyzu).

Pět druhů čmeláků z rodu *Bombus* (viz. seznam) patří mezi zvláště chráněné druhy živočichů podle podle Zákona 114/92 Sb. a ve smyslu prováděcí vyhlášky 395/92 Sb. a jsou zařazeny v kategorii „ohrožený druh“. Motýlice lesklá je uvedena v Červené knize ohrožených a vzácných druhů rostlin a živočichů ČSFR (ŠKAPEC & kol. 1993).

Fauna lokality odpovídá poloze lokality v Cidlinsko-chrudimském bioregionu (CULEK 1996). Ze zoologického hlediska lokalita představuje refugium lučních druhů, obklopené intenzivně obhospodařovanými plochami a intravilánem obce.

Zastoupeny jsou druhy sušších a mezofilních trávníků, např. nesytka *Bembecia ichneumoniformis*, okáč bojínkový, krasec *Coraebus elatus*, mandelinka *Labidostomis longimana*, několik druhů rodu krytohlav (*Cryptocephalus* spp.) a očnatka *Thecophora pusilla*.

Druhy vlhčích lučních stanovišť jsou např. lupice *Poecilobothrus nobilitatus* a vláhomilka *Limnia unguicornis*. Zaznamenána byla i imaga druhů vyvíjejících se ve vodě (vážky), která zaletují z blízké nivy řeky Bystřice.

Bohatě kvetoucí luční porosty poskytují potravní základnu pro florikolní hmyz, především blanokřídlé (Hymenoptera), zejména velké množství čmeláků. Na dotčené ploše se pravděpodobně vyskytují i hnízdní kolonie některých z pěti zjištěných druhů čmeláků (byl nalezen i cizopasný pačmelák *Psithyrus rupestris*, parazitující v hnízdech čmeláků).

V porostech křovin (event v pásu ovocných dřevin na okraji lokality) byl zjištěn výskyt několika druhů měkkýšů, z nich původem západoevropská páskovka hajní patří k vzácnějším druhům. Na ovocné dřeviny je vývojem vázán např. krasec leský, na porosty ostružiníku krasec *Agrilus aurichalceus*. Na trouch starých stromů (a též substrát v mraveništích) jsou vázány larvy zlatohlávka hladkého. Vzhledem k absenci starších stromů s dutinami a odumřelým dřevem se však nepředpokládá výskyt významných arborikolních druhů hmyzu.

Některé bioindikačně významné, případně ochranné druhy živočichů se i přes původní předpoklad nepodařilo na lokalitě v daném časovém období nalézt. Z bezobratlých jde např. o vřetenušky (Zygaenidae) a otakárka fenyklového (*Papilio machaon*). Z obratlovců zde nebyl zaznamenán výskyt ani jednoho druhu obojživelníků a plazů. V době průzkumu nebylo na ploše lokality registrováno zjevné hnízdění ptáků.

Literatura

- CULEK M. [Ed.] (1996): Biogeografické členění České republiky. – Enigma Praha. 347 p.
HOLUB J. et PROCHÁZKA F. (2000): Red List of vascular plants of the Czech Republic – 2000. Preslia, Praha, 72: 187 – 230.
MIKYŠKA R., et al. (1969): Geobotanická mapa ČSSR 1: 200 000. M - 33 - XVI. Hradec Králové. – Praha.
NEUHÄUSLOVÁ Z. et al. (1998): Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky. – 341 p., Academia, Praha.
SKALICKÝ V. (1988): Regionálně fyto geografické členění. – In: Hejný S. et Slavík B. [red.], Květena ČSR I: 103 -121, Praha.
ŠKAPEC & kol., 1992: Červená kniha ohrožených a vzácných druhů rostlin a živočichů ČSFR - 3 Bezobratlí. SZN Praha.

Shrnutí a závěr

Na sledovaném území se nachází druhově poměrně bohatá mezofilní a vlhčí louka s rozptýlenými dřevinami, čemuž odpovídá i zjištěná fauna. Realizací záměru (vybudování autovrakoviště) dojde k plošné likvidaci lučních stanovišť a tím lokálnímu ústupu lučních druhů, včetně zvláště chráněných. Stanoviště tohoto typu postupně mizí i z venkovské krajiny a s nimi i organismy vázané na extenzivně využívaná místa. Záměr lze proto považovat za zásah s negativním vlivem na lokální flóru a faunu.

Vzhledem k prokázanému výskytu 5 druhů čmeláků (zvláště chráněné druhy) bude nutné, aby investor požádal příslušný orgán o výjimku.

Zpracovali: RNDr. Věra Samková, Ph.D., Miroslav Mikát, RNDr. Bohuslav Mocek
Muzeum východních Čech v Hradci Králové, Eliščíno nábřeží 465, 500 01 Hradec Králové

Hradec Králové 31.7.2004